

оригіналу, завдяки чому музика Дж. Доуленда отримала нове життя в численних інтерпретаціях.

Сучасні виконавці (Джон Вільямс, Девід Рассел, Майкл Баттен та ін.) пропонують різні підходи до гітарного відтворення музики англійського композитора, трактування фактури його лютневих композицій. У цьому контексті, одні виконавці зберігають поліфонічну прозорість і стриману динаміку. Інші — підкреслюють співучість і темброву насиченість гітари, надаючи старовинній музиці нової художньо-сміслової і фонічної якості та демонструючи прагнення досягти оптимального балансу між автентичністю та художньою свободою в озвученні авторського тексту. Так, у виконанні Д. Рассела відчутне тяжіння до співочої кантилени, тоді як М. Баттен зосереджується на історичній достовірності у відтворенні табулатурних особливостей і агогіки інтонаційно-семантичного першоджерела.

Складним завданням для сучасного гітариста є досягнення гнучкості й пластичності в переданні лінійності голосоведіння лютневого оригіналу на інструменті іншої будови, строю і тембрових властивостей, утілення поліфонічної фактури, притаманної творам композитора. Саме у вирішенні цієї проблеми виявляється індивідуальність кожного виконавця-інтерпретатора.

Твори Дж. Доуленда посідають значне місце у виконавській практиці провідних українських гітаристів, серед яких Марко Топчий, Володимир Доценко, Іван Євтушенко. Перекладення лютневих творів композитора активно впроваджуються в педагогічному процесі вітчизняних мистецько-освітніх закладів, сприяючи розвитку поліфонічного мислення, кантиленності звучання, уваги до артикуляційної деталізації.

Отже, лютнева спадщина Джона Доуленда, презентована у творчих версіях сучасних гітаристів, демонструє культуротворчий потенціал, широту мистецько-стильової взаємодії історичного досвіду та актуального виконавського мислення, постає простором продуктивного діалогу з традицією, у якому виконавець вибудовує переконливу інтерпретаційну позицію. Це засвідчує, що музика Джона Доуленда, представлена в сучасній концертно-виконавській та педагогічній практиці, підтверджує безперервність європейської інструментальної традиції та її здатність до її художньої модернізації.

Виважене інтерпретаційне осмислення та темброве оновлення лютневої спадщини в гітарному фонічному забарвленні сприяє розвитку інтонаційно-стильового мислення, поглибленню естетичних критеріїв сценічного прочитання й розкриває гітару як інструмент тонкого історико-стилістичного вислову, де минуле й сучасність поєднуються в єдиному інтонаційно-художньому континуумі.

Г. Ясько

ВИМІРИ МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Н. МЕЛЬНИК

Н. Yasko

DIMENSIONS OF ARTISTIC ACTIVITY OF N. MELNYK

Українське народно-академічне мистецтво, що є невіддільним і значущим сегментом української національної музичної культури, нині перебуває в стані активного пошуку нових форм висловлювання, засобів виразності та шляхів розширення

репертуарних горизонтів. Важливим для розвитку цієї мистецької царини на сучасному етапі художнього буття постає урізноманітнення бандурного виконавського простору авторськими творами, версіями-інтерпретаціями взірців академічної та позаакадемічної музики, новаційними проектами, збагаченими екстамузичними чинниками та інтегративними інтонаційно-стильовими концепціями.

У цьому контексті набуває значення розгляд багатогранної творчості яскравих репрезентантів українського мистецтва, які в надскладних сучасних умовах зберігають кращі здобутки народно-інструментальної творчості та виконавства, здійснюють пошуки увиразнення звученнєвого світу цієї сфери. Серед них — харизматична особистість, яскрава виконавиця-бандуристка, авторка оригінальних музичних композицій, інтерпретаторка й популяризаторка народно-інструментальної музики, досвідчена викладачка класу бандури з багатолітнім педагогічним досвідом, творча керівниця й наставниця молодих музикантів Надія Валентинівна Мельник, багаторічна й самовіддана праця якої пов'язана з кафедрою народних інструментів Харківської державної академії культури.

Мистецький доробок Надії Мельник налічує авторські твори, взірці «художнього перекладу» — музичні опрацювання, аранжування та творчі адаптації різножанрових композицій різних стильових орієнтацій, переосмислених для бандури соло, капели бандуристів, оркестру народних інструментів, народно-інструментальних та вокально-інструментальних ансамблів різних складів.

Переважаюча більшість авторських композицій та інтерпретаційних версій-перетонувань фольклорних першоджерел створені Н. Мельник спеціально для виконавських колективів, утворених за її ініціативи в мистецько-освітніх закладах Харкова. Серед них: народно-інструментальні ансамблі «Дебют», «Чудасія», «Полум'я», «Лілея», «Посіпаки», «ЦимБанДо», створені в ХДАК, капела бандуристів та квартет бандуристок «Надія», ініційовані під час роботи в ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, капела бандуристів «Сонце», організована в ХНУМ ім. І. П. Котляревського.

Квінтесенцією вираження різноаспектності мистецької діяльності Н. Мельник є натхнена творчість у складі інструментального тріо «ЦимБанДо» — відомого в Україні концертуючого музичного колективу, утвореного викладачами кафедри народних інструментів ХДАК. Співзасновницею цього ансамблю по праву можна вважати і Надію Валентинівну.

Художнє самовираження Н. Мельник у цьому самотньому ансамблевому колективі, що є постійно діючою концертно-виконавською одиницею міста Харкова, є різнобічним та набуває ознак універсальності. У багатогранному спектрі діяльності інструментального тріо Н. Мельник постає одночасно в декількох творчих іпостасях: креативної рушійної сили й ідейної натхненниці виступів, авторки, аранжувальниці та редакторки музичних композицій, харизматичної виконавиці інструментальних і вокальних партій, сценаристки, ведучої концертних програм, декламаторки поезії. Свідченням її артистичної натури є здатність сполучати під концертно-сценічних виступів в єдиному художньо-часовому вимірі музичне, драматичне та поетичне начала.

За роки музично-творчої діяльності, яка кореспондує з педагогічно-виховною сферою її самовияву, Н. Мельник сформувала власний авторський стиль, опорою якого слугує український фольклорний мелос в єдності із сучасними звуко-виражальними засобами. Плідним результатом цієї синергії є яскраво образні

й віртуозні авторські композиції Н. Мельник, з властивою їм розгорнутою програмністю, звученневою ілюстративністю. Ці твори демонструють широкі мовностилістичні, технічні та художньо-виразові можливості та виявляють тембровофонічну багатогранність, притаманну бандурі — інструменту її творчої самореалізації.

У надзвичайно складних для музикантів умовах дистанційного здійснення навчального й творчого процесу, у зв'язку з введенням карантинних обмежень (COVID-19) та подіями повномасштабної агресії РФ, композиторсько-перекладацька діяльність Надії Валентинівни значно активізувалась. Це сприяло поповненню бандурного репертуару композиціями, спеціально адаптованими для конкретних виконавсько-педагогічних потреб. Серед них: «Варіації для донечки» на тему української народної пісні «Тече річка», написані ще у 2003 р. для участі в I дитячому конкурсі ім. Г. М. Хоткевича, та переосмислені для використання в педагогічній практиці, а також Варіації на тему жартівливої української народної пісні «Ой гоп, в нашій хаті!» (одна з останніх версій якого з доповненнями, 2023 рік).

Трагічні події війни набули віддзеркалення в низці емоційно-насичених композицій-реакцій Н. Мельник, які розкривають особистісні авторські почуття передані через внутрішній монолог ліричного героя. Серед них: Роздум на тему пісні Святослава Вакарчука «МИТЬ» (квітень 2022 р.), обробка пісні «Їхали козаки, їхали додому» з репертуару гурту «Гінь Сонця» (2023). Оптимістичний настрій утілюють Фантазія на тему гопака «...А ми ще потанцюємо...», а також Замальовка «НУ І МАК!» на тему української народної пісні «Соловечку сватку, сватку» (2024).

У цих композиціях — носіях глибокого образно-змістовного навантаження, вірцях емоційної експресії, увиразнилися стильові риси, притаманні творчості Н. Мельник, які є закономірним наслідком її виконавської діяльності: розмаїття тематики та інтонаційної образності з опорою на фольклорний мелос, імпровізаційність вислову, ускладнена ладогармонічна палітра, насичена фактура, збагачена проявами варіантності, широта виконавсько-технічних засобів і виражальних прийомів, які потребують високопрофесійного відтворення. Мовностилістичний комплекс, властивий бандурним творам Н. Мельник, дозволяє виконавцям-інтерпретаторам її різнобічно відтворити індивідуальне відчуття її оригінальних інструментальних мініатюр.

С. Коган

**МИСТЕЦТВО РЕНЕСАНСУ У ТВОРІ ОЛДРЖІХА ФЛОСМАНА «КАМІНЬ
МІКЕЛАНДЖЕЛО» ДЛЯ АЛЬТА ТА ОРКЕСТРУ**

S. Kogan

**THE ART OF THE RENAISSANCE IN OLDŘICH FLOSMAN'S "MICHELANGELO'S STONE"
FOR VIOLA AND ORCHESTRA**

Звернення сучасних композиторів до мистецької спадщини минулих епох є одним із провідних способів утвердження безперервності культурної традиції.

У ХХ ст. попри домінування модерністських і постмодерністських тенденцій, значна частина митців шукала в класичній спадщині джерело натхнення й орієнтир для власної творчості. Чеський композитор Олдржіх Флосман у своєму творі «Камінь Мікеланджело» для альту та оркестру звертається до постаті величного